Måttsundar´n

MÅTTSUNDS INTRESSEFÖRENING

Medlemsblad nr 22/2007 Årgång 12 Pris 20 kr

Foto Katarina Berglund

Måttsundsnappet 2 april 2007

Den vackraste dagen

Nu är sommaren som vackrast, och det ständiga ljuset gör att man knappt märker när en dag har gått förbi och nästa har börjat. Och ändå går de, obevekligt, dagarna, den ena efter den andra.

- Man har från början bara omkring tjugofemtusen dagar på sig [att leva], suckade min vän jägmästarn, häromdagen.
– Och mer än femtontusen av dem har gått redan, la han till, med ännu en djup suck Han är en av dessa många av oss, som uppskattar sommarens vackraste dagar, men som ibland tycker att det är alltför vackert med det glittrande havet, den isblå himlen, de små vita molntussarna. Så vackert att det nästan ger lite ångest.
– Det är så vackert att det kramar om hjärtat, brukar han säga.

Så här uttryckte skalden Nils Ferlin samma dubbelhet inför den vackraste av dagar :

Inte ens en grå liten fågel
som sjunger på grönan kvist
det finns på den andra sidan
och det tycker jag nog blir trist

Inte ens en grå liten fågel
och aldrig en björk som står
vit -
men den vackraste dagen
som sommaren ger
har det hänt att jag längtat dit.

"Carpe diem !" brukade de gamla romarna säga. Fånga dagen ! Låt oss också försöka göra det:: ta vara på de vackraste av sommarens dagar. Bäst tar man kanske vara på sin dag, inte genom att göra mycket, utan genom att göra lite. Att lyssna på sommarprataren i radion, att träffa grannar, vänner och familj, eller kanske att ringa samtalet till den där barndomsvännen, det som inte har blivit av på några år.
Nej, att fånga dagen, är inte alltid så lätt. Men de dagar som känns meningsfulla och bra brukar alltid ha med andra människor att göra.

När man har träffat någon, talat med någon, kanske gjort något tillsammans, då kan dagen kännas rik. Man vet att man har fångat den. Så, låt oss ha som mål den här sommaren, att fånga så många dagar som möjligt !

Och med dessa ord vill både jag och min medredaktör Lena Olofsson säga adjö, och ett tack till Er som har läst Måttsundarn. Lena har påbörjat ett nytt arbete (i Jokkmokk) och kommer inte att ha tid att sköta om redaktörssysslan. Själv har jag också planer för det kommande året, som gör att tiden inte räcker till.

Lena kan kanske hjälpa till lite med själva redigeringen av tidningen, och jag kan möjligen skriva någon liten artikel, men vi måste få två nya redaktörer som arbetar med att få in texter och bilder till tidningen, om den ska kunna fortsätta att komma ut med två nummer per år. Ni som har lust att bli redaktörer för Måttsundarn : ta kontakt med intresseföreningens nye ordförande Torbjörn Hermansson.

Bertil Öström

Innehållsförteckning

Måttsundsnappet sid 4

Dagis i Måttsund får ny avdelning sid 5

Måttsunds Husmoderförening sid 8

Medborgarhuset, bli medlem och hyr sid 20

Utflykt med skolan sid 21

Isekan sid 22

Vinterfiske sid 26

Lind, Krigsbuss och Sedig sid 27

Årsplan Måttsunds Intresseförening sid 37

Styrelse Måttsunds Intresseförening sid 38

Måttsundsnappet

Katarina Berglund, text o foto

Pimpeltävlingen ägde rum söndag 2 april kl. 12-14, bakom Granön. Det började som en solig och lite blåsig dag med väldigt många deltagare. Efter att solen gått i moln och regnet börjat falla var det ganska många som gav upp men det var en härlig dag på isen.

Resultatlista (Öppenklass)

1. Tomas Andersson 7st
2. Åke Sundbom 6st
3. Carina Johansson 5st
4. Ulf Stråhle 4st

Vy Måttsundsnappet

- § Totalt deltog 139 pers. 92 vuxna och 47 barn.
- § Totalt drogs det upp 59 fiskar.
- § Vinnare minsta fisk (15cm) Beatrice Åman (barn)
- § Vinnare största fisk (30cm) Åke Sundbom.

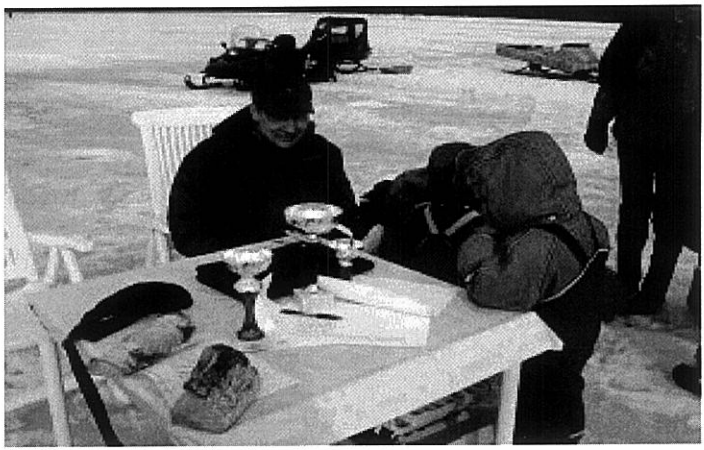

Sekretariatet

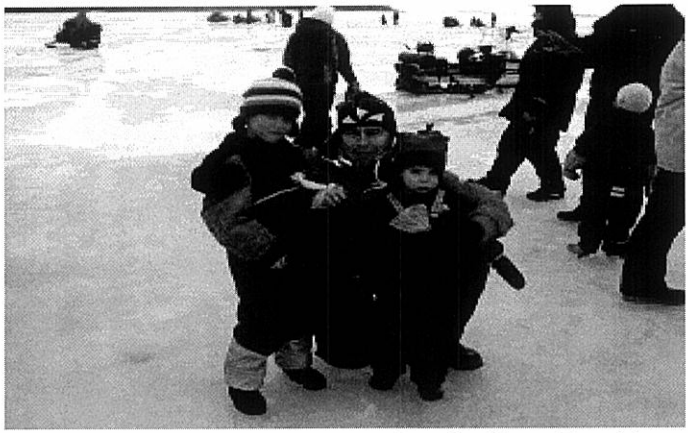

Familjen Juuso

Resultatlista (Barnklassen)

1. Maria Berglund 3st
2. Amelie Berglund 2st
3. Beatrice Åman 2st
4. Caroline Blom 2st
5. Emma Ahlbäck 2st
6. Tilda Wahlberg 2st
7. Elias Blom 1st
8. Albin Sundqvist 1st

Dagis i Måttsund får ny avdelning!

Av Malin Englund, Måttsundsskolan

En ny avdelning ska komma på Förskolan i Måttsund. Det gläder många föräldrar till barn som inte går på dagis. Många föräldrar har varit tvungna att fara t ex till Bergnäset, Karlsvik eller till och med vara hemma med barnen. Men nu så kan ju barnen vara på dagis. I Januari kommer barnen men dom vet inte när byggnaden blir klar säkert. Det kommer att vara cirka 17 barn på varje avdelning. Nu är det ju fler än 17 barn på dom gamla avdelningarna, så då får dom nya barn och så får några från dom gamla avdelningarna gå över till den nya.
Vi frågade några barn på förskolan om vad dom tyckte.

Fråga 1: Tycker du att det är kul att dom bygger ut?
Fråga 2: Är det stökigt på dagisgården nu när dom bygger ut?
Fråga 3:Tror du att du kommer få några nya kompisar på den nya avdelningen?

Wilma tycker att det är kul att dom bygger ut förskolan. Hon tycker att det är stökigt med alla maskinerna som låter. Wilma tror att hon kommer att få många nya kompisar.

Cassandra tycker att det är roligt att dom ska bygga ut men hon vet inte varför. Hon tycker som Wilma, att det låter mycket när dom bygger ut. Hon tror att hon får några nya kompisar.

Erik tycker att det är roligt att dom bygger ut för då får han mer kompisar. Erik tycker att det låter från maskinerna nästan hela tiden.

Elias tycker att det ska bli kul, men han vet inte varför.
Han tycker att det låter mycket från maskinerna.
Han tror att han kommer att få nya kompisar

Linnea tror också att det ska bli roligt och att hon får nya kompisar. Hon tycker också att det låter från maskinerna.

Vi frågade fröken Carina också. Hon tycker att det är roligt att det ska byggas ut. För att hon tycker att alla barn ska få gå på förskolan. Hon säger att det ska komma tre fröknar till.

Vi träffade Katarina, hon som startade det här projektet. Vi frågade henne hur hon fick dom andra övertygade. Hon hade själv 2 egna barn som hon ville skulle gå på förskolan.

Katarina började med det här för att hon tyckte att det var viktigt för byn att alla barn skulle få gå på förskolan. Hon tog tag i det här för att hon har egna småbarn som hon vill ska gå på förskolan och många andra föräldrar ska få ha sina barn på en förskola i byn dom bor i.

Katarina berättar att hon talade med rektorn på förskolan redan 2003 om att det behövdes fler dagisplatser. Hon pratade med henne flera gånger. Dom första gångerna hände det ingenting. Men sen ändrade hon på det.

För att påverka dom som bestämmer gjorde vi tre saker. Vi fick publicitet i tidningarna. Vi var väldigt många engagerade föräldrar. Vi påverkade lokala politiker.
Nya förskolan blev klar i januari 2007.

Katarina tror att det blir jätte bra på den nya avdelningen.

Vi frågade en av snickarna om hur han hade jobbat med detta projekt.

Han sa att han älskade att bygga hus. Han var arbetsledare över det som byggs. På ett år tjänar han ungefär 200000kr. På fritiden brukar han skruva i bilar och dansa. Han säger också att bygget kommer att kosta 1 miljon.

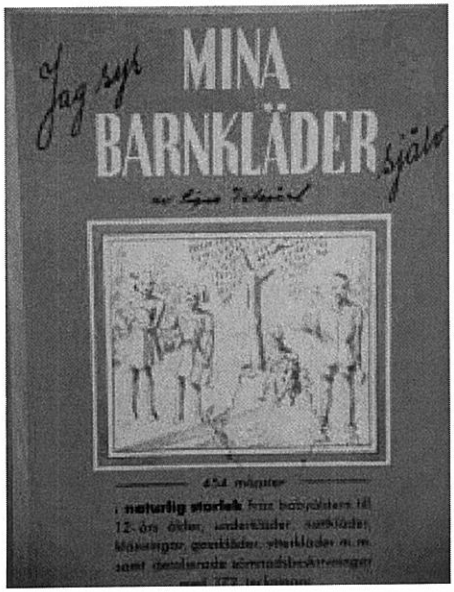

Annons för underkläder

Måttsunds Husmodersförening

av Ingrid Vikström

Människor har i alla tider bildat grupper för att gemensamt nå ett visst mål. Redan under tidigt 1900-tal gick svenska kvinnor samman och bildade husmodersföreningar och 1919 var det dags att samlas under ett gemensamt förbund, Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund (SHR).

Kvinnorna kände behov av att bryta sin isolering, förbättra sina kunskaper och samarbeta kring gemensamma problem. Hemmet var deras främsta arbetsplats och genom att ge hemarbetet status av ett yrke hoppades man stärka kvinnans betydelse.

I vår by bildades Måttsunds Husmodersförening 1938 med Inez Vikström som ordförande. Denna post hade hon framtill sin död i oktober 1971 och bara vid ett enda tillfälle, på våren samma år, fick vice ordföranden ta över klubban, eftersom Inez inte kände sig frisk.

Det första protokollförda mötet hölls den 13 november 1938 och 12 medlemmar hade vid ett tidigare tillfälle anslutit sig. Förutom ordföranden var det Ester Ahlström, Elin Johansson, Viktoria Johansson, Edit Nilsson, Ingeborg Palmgren, Estrid Sundbom, Berta Sundström, Vilma Vikberg, Edit Vikström, Ethel Vikström, Elma Öström. Som ny medlem hälsades Ebba Hermansson välkommen. Vid mötet bestämdes att man i första hand skulle arbeta för att byn skulle få en tvättstuga med bastu. Tre av medlemmarna ansåg dock att man i stället borde arbeta för att ordna utomhusbelysning. Båda förslagen måste ha varit mycket angelägna.

De första mötena kom tätt och ytterligare tre hölls detta år. Någon medlemsförteckning finns inte bevarad men i protokollsboken dyker ständigt nya namn upp och visar att intresset för föreningen var mycket stort.

Man beslöt att anordna "De gamlas dag" trettondedagen 1939. Alla bybor 60 år och äldre hade inbju-

"Måttsund för 50 år sen" ur programmet vid julmässan 1953

dits till fest i Missionshuset som då låg mittemot skolan. Ett fyrtiotal av de inbjudna kom men även byns övriga befolkning ville vara med och lokalen blev överfull. Sång och diktläsning förekom men dagens höjdpunkt var tal av Luleå stifts förste biskop, den 76-årige Olof Bergqvist. Protokollet talar om en andaktsfull publik.

Redan den 18 februari hölls nästa offentliga fest, men då gällde det att genom kaffeservering, lotterier, försäljning av karameller, knäck, påskris mm "lägga grunden" till tvättstugan. Behållningen av festen blev 42 kronor 14 öre. Man ordnade också fester för byns barn. Då blev det ofta i samband med julen och målet var inte att samla in pengar utan att ge barnen tillfälle att leka en stund.

Vid alla de fester som ordnades genom åren var en av programpunkterna ett föredrag. Ofta var någon av församlingens präster föredragshållare, ibland byns folkskollärare. För övrig underhållning svarade föreningens medlemmar eller byns skolbarn. Då handlade det om tablåer, sketcher och sång.

Föreningens möten hölls i medlemmarnas hem. Värdinnan bjöd på kaffe och dopp. Det bestämdes att en portion inte fick kosta mer än 10 öre. Medlemmarna betalade 20 öre till kassan och värdinnan fick två kronor i "hyra". Av vad jag kunnat räkna ut upphörde snart hyreskostnaden och värdinnorna stod för både lokal och förplägnad.

Kurser och studiecirklar

Varje år pågick kurser och cirklar av olika slag. Ämnena var sömnad, vävning, korgflätning, sängklädesvård, matlagning, konservering av kött, frukt och grönsaker samt trädgårdsskötsel. Andra cirklar behandlade hemmets ekonomi, hemkunskap och föreningskunskap. Ibland ordnades endagskurser som t.ex. i smörgåsberedning, slakt, luftvärnsskydd och sjukvård. Under de senare åren förekom ofta läsecirklar. Under en tid var "Praktiska kvarten" ett av inslagen vid föreningens möten. Då hade två medlemmar uppgift att hålla ett kort före-

drag eller läsa något som gav husmödrarna viktig information.

Äpplen och mos som gåva från husmödrar i Sydsverige

Både svensk och utländsk frukt fanns ibland att köpa i byns affärer. Det handlade då närmast om äpplen, apelsiner och bananer. På grund av långa och dyra frakter var det varor som många inte ansåg sig har råd med. C-vitaminbehovet fick tas ur saft, sylt och konserver som framställts av skogens och trädgårdens bär och kanske för barnen en daglig dos av vitamintillskottet Solesan. Därför var glädjen stor när föreningen under hösten 1939 via distriktsförbundet fick meddelande om att en stor mängd äpplen och mos hade skänkts av husmödrar i södra Sverige för att delas ut till norrbottniska barn. För Måttsund innebar det 400 kilo. Föreningsmedlemmarna fick i uppdrag att fördela det så rättvist som möjligt. Man kom fram till att det skulle räcka till ett kilo för varje familj och två kilo för varje barn under femton år. Samlingshusföreningen bistod med gratis lokalhyra och i deras lokal skedde utdelningen vid tre tillfällen. Husmodersföreningens medlemmar var glada och tacksamma och sekreteraren Elma Öström uttryckte det på följande sätt: "Vi känner oss stumma och överväldigade av all denna godhet från okända vänner i södra Sverige. Samhörighetskänslan växer mellan oss de stora viddernas folk och dem som vandra under blommande äppelträd."

Kristid

Den 1 september hade Tyskland invaderat Polen och två dagar senare förklarade Storbritannien och Frankrike krig mot Tyskland. Två månader därefter angrep Sovjetunionen Finland. Tvättstuguplanen kom i skymundan för andra viktigare arbetsuppgifter. Sverige mobiliserade och husfäder och unga män inkallades.

Föreningen ordnade sjukvårdskurs, tillverkade förband av gammalt linne och stickade sockor år de inkallade soldaterna. Man ordnade en julmässa för att samla in pengar till Röda Korset för att hjälpa Finlands folk. Senare gavs bidrag till Riksorganisationen för Rädda Barnen. Vid ett tillfälle

gällde det Norges barn och vid ett annat Europas barn.

Men nöden var påtaglig även i den egna byn. Husmödrarna bildades en lokal Rädda Barnen-grupp som samlade in pengar, köpte tyg och garn, sydde och stickade barnkläder. Man fick också begagnade kläder som samlats in bland bättre bemedlade familjer i Luleå. Kläderna samlades i en särskild depå för att vid behov kunna delas ut bland byns behövande barn. Vanligen skedde detta till jul och någon gång gavs även pengar till familjer där sjukdom var orsak till ekonomiska problem. Det inköptes också en babysäng och en sjuksäng för utlåning. En särskild kassa var knuten till Rädda Barnen-gruppen och dess kläddepå. Under det sista krigsåret samlades också in kläder och pengar till Europas nödlidande.

Måttsunds husmödrar på resa till Björkliden 1958

Resor
Ibland ordnade föreningen bussresor för medlemmarna. Ofta var det efter inbjudan från närliggande husmodersföreningar som Lidströms buss anlitades för en trevlig utflykt. På senare år ordnades längre dagsresor till platser i Norr- och Västerbotten samt Finland. Man avsatte pengar till en särskild reskassa och gav bidrag ur den för att alla skulle ha råd att följa med.

Kaffeproblem
Varje år hölls minst två offentliga fester. Under krigsåren med ransonering av många matvaror och speciellt sådana som måste importeras blev det problem att servera kaffe. Medlemmarna uppmanades att skänka 50 gram var och man lyckades därigenom få ihop drygt ett kilo kaffe till vårfesten 1941. Viktoria Johansson erbjöd sig att tillhandahålla socker. Vid ett annat tillfälle var utdebiteringen en matsked kaffe per medlem. Vid de vanliga medlemsmötena började man servera te. För att få ett smakrikt te behövdes ingen stor mängd av den varan.
Den 10 maj 1944 hölls medlemsmöte i Samlingshusets lilla sal. Föreningen firade sin femåriga tillvaro med kaffe och tårta. Där valdes Inez Vikström till kassör för Tvätt- och bastukassan.

Tvättstugan i fokus
På hösten 1942 fanns ett kostnadsförslag på 40.000 kronor för en maskinell tvättstuga. Förslaget ratades eftersom det ansågs vara för kostsamt. Tvättstugufrågan hade fått fart och ventilerades nu allt oftare och "föreningen beslöt att välja några manliga gubbar till att hjälpa den tillsatta kommitén i frågor som kostnadsförslag och dylikt som ej damer förstå sig på". Tvättstugans placering utlöste livliga diskussioner vid novembermötet 1943 och enighet kunde inte nås bland medlemmarna. De platser som föreslagits var vid bussgaraget och vid vägkorsningen (kurvan). Man hade tagit godkända vattenprover i närliggande brunnar hos Evert Nilsson, Helmer Larsson och Artur Larsson. För att lösa frågan bestämdes att man skulle gå ut med

tre listor, en som förordade platsen vid garaget, en vägkorsningen och dessutom en för ej fastställd plats. Här kunde byborna teckna andelar á 10 kronor och samtidigt välja den plats de föredrog. Den lista som fick flest andelsägare skulle avgöra tvättstugans läge. Två månader senare löstes frågan genom att chefen för Konsum Norrbotten A. Engström lovade fri tomt vid Konsumaffären i Måttsund och bidrog dessutom med att köpa 10 andelar i projektet. För första gången nämndes nu att tvättstugan även skulle innehålla bastu.

Det beslöts att genom tidningsannons ta in anbud, men medlemmarna ansåg att det skulle bli för dyrt att annonsera i tre tidningar Norrländskan, Flamman och Kuriren. Det bestämde att en annons i Kuriren fick räcka. Först i april 1946 hade man från Sixten Sundbom ett kostnadsförslag på 14.000 vilket gällde själva byggnaden. Konsum hade lovat att stå för grävningen av avlopp som skulle ske denna sommar. I juli samma år fattade Husmodersföreningen det formella beslutet att bygga en bad- och tvättstuga.

Husmodersföreningens kassaböcker visar att man genom årens lopp ständigt gav ekonomiska bidrag till Måttsunds Bad- och Tvättstuga. Det var pengar som samlats in vid fester och julmässor, fastlagsfester, valborgsmässobaler genom lotterier och försäljning av kaffe m.m. och dessa arrangemang hade krävt mycket arbete av föreningens medlemmar. Dessa gåvor räckte förstås inte. Men genom andelsteckning samt bidrag från Nederluleå kommun, "Kempes fond" samt "Folkbad och Folkhälsan" var man nära målet. Resterande summa lånades.

Måttsunds Bad- och Tvättstuga invigs

Först 1948 stod byggnaden klar att tas i bruk. I oktober invigdes bad- och bastudelen som inrymdes markplanet. Där fanns också tvättstugans torkrum eftersom man ville tillvarata värmen från bastun för att torka tvätten. Tvättstugan i källarplanet togs i bruk en månad senare. Inredningen bestod av vedpanna, bykgryta, två cementerade sköljhoar och en manuell tvättmaskin av trä. Den hade

byggts av Assar Vikström och bestod av en halvcirkelformad tvättrumma och inuti den en s.k. vagga. Vaggan var försedd med ett handtag och genom av dra det fram och tillbaka gnuggades tvätten i vattnet mellan baljan och vaggan.

Bad- och tvättstugan skulle vara självfinansierande och vid starten kostade det 3 kronor per dag att tvätta, men man fick hålla veden själv. Det var väl inte billigt precis, men i jämförelse med hur husmödrar tidigare tvättat underlättades arbetet enormt. Förut hade det skett helt för hand genom att tvätten gnuggades mot en tvättbräda inne i köket eller i ladugården. Sköljningen fick ofta ske ute vid brunnen eller vid stranden sommar som vinter. Med tanke på kostnaden skedde nog en del småtvätt fortfarande i hemmen, men större textilier som lakan och dukar samlades på hög och när högen blev tillräckligt stor beställdes tid i tvättstugan. Tvättandet tog oftast hela dagen eftersom allt fortfarande skedde för hand.
Ganska snart började man i husmodersföreningen diskutera om det var möjligt att satsa på en elektrisk tvättmaskin. Tvättavgiften höjdes till 5 kronor per dag och 3:50 för halvdag (5 timmar). Då ingick veden i avgiften eftersom en vaktmästare anställts. Denne hade också i uppgift att elda i bastun en gång i veckan. På lördagseftermiddagen var det öppet för kvinnliga besökare och på kvällen för männen.

Man fortsatte med att anordna fester och bestämde dessutom att gå med en lista för att samla in bidrag från byborna. Det inskaffades broschyrer på lämpliga maskiner. Så småningom enades man om att Konsums tvättmaskin var den mest lämpliga och dessutom hade konsumchefen lovat att också denna gång hjälpa till, bland annat för att få lånet på tvättstugan förlängt.

De följande åren krävdes fortsatta insatser av Husmodersföreningen. Medlemmarna hade ansvar för att det ibland gjordes en ordentlig storstädning i tvättstuga och bastu. Inkomsterna täckte inte kostnader för drift och reparationer varför ordnandet av fester, danser och julmässor även i fort-

sättningen var ständigt återkommande. På mötena förekom lotterier och blomskottsauktioner som gav påfyllning av kassan. Man var också givmild när en del välgörenhetsorganisationer bad om bidrag.

Det dröjde ända till i november 1953 innan det ekonomiska hade ordnat sig och en tvättmaskin kunde installeras. Den kostade 3.497 kronor men då tillkom monteringen. Maskinen krävde dock passning eftersom det var risk för torrkokning. Dessutom var den inte automatisk som nutida tvättmaskiner är. Det krävdes knapptryckning före sköljning och tömning.

I början av femtitalet började kläder av syntetmaterial slå igenom. Då ordnade föreningen en studiecirkel i skötsel av nylon och perlon m.m.

Tvättstugan avvecklas

1959 gjordes den sista inbetalningen på lånet för tvättstugan. Tjugo år av idogt arbete hade det tagit att fullfölja det stora projekt som Husmodersföreningen åtagit sig för att underlätta tvättandet. Samtidigt var det dags att avveckla verksamheten. Många hushåll hade börjat skaffa egna tvättmaskiner och fastän tvättstugan nyttjades en bit in på 60-talet var det av allt färre. Bastuanläggningen var i bruk något längre. Nu fanns det stora renoveringsbehov, och eftersom kostnaden skulle bli betydlig beslutades 1968 att genom anbudsförfarande sälja byggnaden.

Föreningens protokollsbok berättar från möte den 12 februari 1969:

.....

§2 Efter kaffedrickning följde öppnandet av anbud på bastun. Endast ett anbud hade inkommit. Det var inlämnat av Aina Nilsson och 400 kr var summan som bjöds. Beslöts att överlåta bastun för denna summa

§3 Mötesdeltagarna ansåg att bastuföreningens kassa bör komma Husmodersföreningen tillgodo. Under de år bastun funnits har föreningen skänkt c:a 12.000 till densamma."

Den nya ägaren lät renovera byggnaden så att den därefter har kunnat användas som bostadshus.
I och med försäljningen upplöstes Måttsunds Bad- och Tvättstuguförening och kassan som uppgick till 2.753:41 överlämnades till Måttsunds Husmodersförening.

Måttsunds Husmodersförenings upplösning
Föreningen fortsatte att hålla sina medlemsmöten i hemmen fram till 1973. Man ordnade cirklar i olika handarbeten samt läsecirklar. Det ordnades också dagsresor, bland annat till Arvidsjaur, Umeå och Uleåborg. Resebidrag gavs ur föreningen kassa. Och man fortsatte att ge bidrag till olika organisationer. Men någon stor arbetsuppgift hade man inte längre. Efter Inez Vikströms död valdes Ebba Hermansson till ordförande. Medlemsantalet hade efterhand sjunkit och var 1972 bara 16. Mötena hade vanligen bara 7-8 deltagare. Eftersom det sjunkande intresset samt att hela medlemsavgiften på 12 kronor gick åt att betala avgiften till Läns- och Riksförbund började man diskutera att begära föreningen vilade. Länsförbundet ville dock inte godkänna den åtgärden, varför föreningen vid ett medlemsmöte i januari 1972 beslutade att överföra kassans behållning till en helt ny förening med namnet Måttsunds Kvinnoförening. Medlemmarna ansåg att de pengar som under många år insamlats i byn skulle komma byn tillgodo. Efter 33 år fanns ej längre Måttsunds Husmodersförening.

En ny kvinnoförening
Den nya föreningens första möte hölls hos Helga Smith. Styrelsen var densamma som valts vid Husmodersföreningens senaste årsmöte med Ebba Hermansson som ordförande. Man beslutade att verksamheten skulle bedrivas på samma sätt som inom Husmodersföreningen. Skillnaden var att man inte längre var knuten till Husmodersförbundet.

Till årsmötet 1973 hade Ebba Hermansson avböjt återval och Anna-Lis Oscarsson valdes till ordförande. Under vintern 1973 ordnade föreningen i samarbete med Luleå Gymnastikförening

husmodersgymnastik i Medborgarhuset. Hela 44 kvinnor anmälde sig till gymnastiken. Medlemmarna fortsatte att träffas hos varandra ytterligare några år utan att protokollföra mötena. Några medlemsavgifter togs inte heller ut. Ur föreningens kassa gavs bidrag till ett par resor till Torneå, till nya gardiner i Medborgarhuset samt även till blommor vid avlidna medlemmars begravningar och vid födelsedagsuppvaktningar. Under åren 1971 – 1980 avled fyra av föreningens mest aktiva medlemmar. Eftersom inget större intresse för föreningsverksamhet längre fanns, beslöt man 1980 att upplösa även denna förening och att till Måttsunds Medborgarhusförening överlämna kassan som uppgick till 1891:05 kronor.

Källor:
Måttsunds Husmodersförenings protokolls- och kassaböcker
Uppsats för B-seminariet i historia vid Luleå tekniska universitet av Anna-Karin Wikström

Båtvrak i Kallviken

Vid Kallviken hittades ett båtvrak 1934. Platsen undersöktes av arkeloger och båten förmpdades vara från senare delen av 1400-talet. Båtvraket hade en längd av 12 meter med nio bord. Redaktonen har inte haft möjlighet att göra mer efterforskningar av detta. Men Torbjörn Hermansson, I kallviken kommer ihåg detta. Han kan visa var platsen för fyndet finns. I boken "Från Istid till 1750" finns detta beskrivit på sidan 120-121. Där näms också ett vrakfynd vid myrmarkerna vid Bäckmellanbodarna, på sidan 239. Vi hoppas att någon intresserad sk kunna ge mer upplysnigar om detta. Och märka upp pltserna som ett utflyktsmål.

Bli Medlen NU! MÅTTSUNDS MEDBORGARHUSFÖRENING

Måttsunds Medborgarhus är till för att ge Måttsundsborna en samlingslokal för sina arrangemang.
Planerar Du för en bröllops-, födelsedagsfest, barndop, möten, studiecirklar m m så finns möjligheten att hyra Medborgarhuset för en låg kostnad. Den låga kostnaden kan vi hålla då allt arbete sker ideellt. Du kan hyra hela huset, stora salen eller lilla salen allt efter de antal som planeras för. Lokal har även hyrts ut vid minnesstunder. Porslin finns för max 100 personer.

Uthyrningsprislista:

500:- vid uthyrning av hela huset per tillställning. De som hyr får städa efter sig.
200:- för arrangemang i stora salen.
150:- för heldagsarrangemang i lilla salen.
75:- för halvdagsarrangemang i lilla salen.

Bokningar och hämtning/återlämning av nycklar görs till:
Nils Nordlund, Skogsbrynet 22, tel 34033.

Du kan bli medlem i Måttsunds Medborgarhusförening. Medlemsavgiften är samma som det var år 1949 dvs 25:-/person. Expeditionsavgift på 20:- tillkommer. Inbetalning 45:- görs till Måttsunds Medborgarhusförenings bankgiro nr 5974-9234. Ange namn, adress och telefonnummer. Efter inbetalningen så registreras medlemskapet och ett medlemsbevis skickas ut. Rätt adress är viktigt då vi inbjuder medlemmarna till föreningens medlemsfest som nästa gång hålls i mitten av februari 2008. Har Du ändrat adress meddela det till sekreteraren Gertrud Suneman.

Välkommen som medlem och planera dina arrangemang till Medborgarhuset.

Styrelse Medborgarhus föreningen:

Ordförande Ansgar Wågberg, tel 34042
Kassör Bo Öström tel 34128
Sekreterare Gertrud Suneman tel 34032
Ledamot Anna-Greta Öhman tel 070/6224059
Ledamot Ove Myrevik tel 34049
Uthyrningsansvarig:
Nils Nordlund tel 34033, mobil tele 070/5446933

Thjo vad det va´livat i holken, men nästa fest tar vi i Medborgarhuset.

Utflykt med förskolan.

Varje år gör förskolan en skoterutflykt med barn och föräldrar. I år startade utflykten på skolgården. Färden gick sedan till Måttsundsbacken. Där åkte vi madrass och bob. Vi åt lunch ute och åkte sedan hem. Det var en jätterolig dag.

Elin Malmström, Måttsundsskolan

Isekan – viktigt färdmedel för öbor.

av Ingrid Vikström

Sven Söderström är född 1933. Han är bosatt i Boden men född och uppvuxen på Halsön och har sin sommarstuga i Kallviken. Han har tidigare medverkat i Måttsundarn. Då berättade han om en dramatisk händelse från andra världskriget. Artikeln var införd i Måttsundarn nr 15.

Den 6 april 2002 gjorde Lars-Gunnar Boman i Luleå en intervju med Sven och det är denna som ligger till grund för följande berättelse. Lars-Gunnar träffade Sven och hans hustru Maine i deras sommarstuga på Lassebovägen.

Samtalet rörde sig mycket kring en gammal iseka som Sven är ägare till. Lars-Gunnars frågor har här tagits bort och Svens svar har omarbetats till en sammanhängande berättelse. I nästa nummer återkommer vi med en fortsättning av intervjun med Sven.

Sven berättar:
Min pappa hette Bror Adolf Söderström och var född 1906 på Granön. Den här isekan byggde han under vintern 1930-31 i bagarstugan på Granön. Någon gång på våren-sommaren 1931 när mina föräldrar gift sig, flyttade de till Halsön. Pappa hade nog inte byggt någon båt tidigare men isekan var nödvändig. Jag tror inte att farfar heller hade byggt någon båt. I grunden var han skomakare men jobbade större delen av sin livstid vid stuveriet i Luleå.

Pappa byggde isekan för att kunna komma i kontakt med fastlandet under förfallotiden höst och vår. På hösten kunde det ju ta nån vecka, kanske fjorton dar, innan man tordes ta sig över. Hade man en iseka så gick det bra, om isen bara var 4-5 centimeter tjock. På våren var det givetvis sämre, för då kunde isen vara tjock på vissa ställen och svagare på andra. Mitt ute på fjärden kunde den vara bärbar, men vid stranden och 100-

200 meter från land var det nästan öppet vatten. Då gällde det att ta ekan från vattnet upp på isen och sen ner i vattnet igen och upp på fastlandet. Pappa fick krypa längst fram i ekan och dra sig själv upp på isen och sen, om isen höll, försiktigt dra upp ekan. Båtshake fanns i båten. Den var ett nödvändigt redskap för att dra sig upp med. Sen gick eller sprang han bakom ekan och höll i stöttorna som var fästa vid den och sköt den framför sig. Då hade han alltid brodd på ena foten. Om isen var svag satte han ena knäet längst bak på ekan och sparkade den framåt som en gammalmodig träspark.

Om man var till exempel tre personer, så gällde det att pappa tog sig upp först för att få en bild av hur tjock isen var, innan de andra kunde komma upp. När det sen började bära igenom samlades man i ekan. Men pappa var sist i. Han var först upp och alltid sist i.

Vi var ju själva tre personer, men jag var minst och vägde inte så mycket så det hände att vi också hade någon av mina mor- eller farföräldrar i ekan. Det var oftast morfar, som bodde i Börtnäsheden och som brukade vara och hälsa på. Men vi for över till Kallviken som var närmaste vägen. Till Börtnäsheden var det för lång sträcka, det blev ju drygt två kilometer. Var det dålig is så sökte man den kortaste vägen. Då fanns det ju inga sommargäster ute, så vi tog i land och drog upp ekan var som helst. I Kallviken hade vi två cyklar och när jag lärt mig cykla så blev det ju en tredje. För det mesta cyklade vi till Mättsund för att handla.

Ekan använde vi till allt möjligt. Först och främst var den ju så lätt att dra, om det inte gick att ro. Den hade två medar under och dom var beslagna med tunn, tunn mässingsplåt. För det andra var den väldigt lättrodd och man flöt på knappt tre decimeters vattendjup. Så vid vårfisket var den mycket använd. När pappa skulle lagna nät och var ensam satt han mest längst bak och kajkade på med en åra. När jag började kunna ro och följa honom, satt jag mitt i båten och rodde och han satt längst bak och lagnade näten.

Och samma sak när vi drog upp näten.

Ekan sjösattes på hösten. Under den varmaste tiden på sommaren hade vi haft upp den på land. Då hade vi rengjort den inuti och utanpå och sen tjärat den. Då var den klar för vintern och den kommande våren. Vi använde ren dalbränd trätjära, någon annan tjära dög inte enligt min far. Han brände inte själv, utan köpte av någon gubbe som brände.

Jag tror att mässingsplåten under medarna är orsak till att dom har ruttnat upp. Vattnet la sig mellan plåten och meden och där var kanske inte alltid så torrt. Jag har satt dit nya medar, men jag har inte fått tag på nån sån där mässingsplåt. Ekan hade tre par årtullar beroende på vad man skulle använda den till och hur många man var i ekan. Det fanns bara ett årpar i ekan, men om vi skulle ro längre lånade vi ett årpar från nån av de andra båtarna som vi hade. När vi till exempel skulle till Börtnäsheden, satt en av mina föräldrar längst fram och en längst bak och rodde.

Isekan var i bruk till 1948 då vi flyttade från Halsön till Kallviken. Där låg den under en presenning i två, tre år minst. Sen tror jag, att vi tog in den i ett litet garage, som vi byggde till den första bilen jag hade. När jag sålde hemgården, så flyttade jag den hit till stugan. Ett par vårar vid islossningen har jag använt den här, när jag lagnade nät.

På sommaren 1999 tog jag hem ekan till Boden. Jag använde värmepistol och värmde bort alla lager med tjära, så att jag fick den så ren som möjligt. Jag hade fått tips om en person utanför Älvsbyn som brände en tjärdal. Jag ringde till honom.
"Jo", sa han, "nog får du köpa tjära. Det är riktig fin, ljus tjära, precis sån som jag förstår att du ska ha."
Jag beställde en dunk på fem liter som han skickade mig. Så jag tjärade hela båten både in- och utvändigt. En del inredning som åror och sittbräden har jag fått byta ut. Nu har jag ekan inne i grannens garage.

Så långt intervjun. Efter ett samtal med Lars-Gunnar Boman har han till Måttsundarn skickat ett tidningsurklipp hämtat ur Norrbottens Kuriren den 2 maj 1959. samt en ritnig som han gjort av iseka

Iseka
Mått 3470*1360*410
Byggd 1930-31 av Bror Söderström, Granön, Måttsund
Uppmätt och ritad i maj 2007 av Lars-Gunnar Boman
Skala 1:20

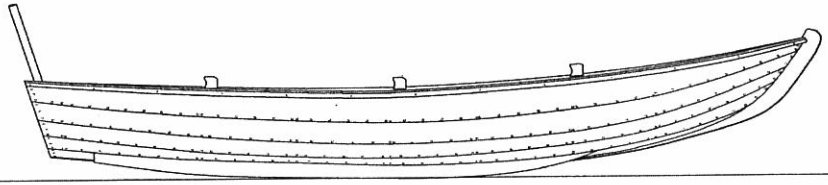

Den 2-5 1959

Två genom isen
Rådig räddning

De förrädiska vårisarna var på lördagskvällen nära att kräva två liv utanför Kallviken i Kallax. Luleåborna Emil Möller och Nils Ahlstrand gick genom isen, när de var på hemväg från Halsön, men deras belägenhet observerades av Bror Söderström, som lyckades rädda båda männen som båda är i 55-årsåldern.

Möller och Ahlstrand färdades båda på skidor. Cirka 65 meter från land brast isen och de kom i vattnet. Bror Söderström, som var på besök hos en granne hörde nödropen. Han cyklade hem, sjösatte en iseka och lyckades ta sig ut till männen. I isekan kunde han bara ta en person och sedan Ahlstrand "säkrats" på isen, förde han Möller i land. Därefter räddade han också Ahlstrand.

Båda fick torra kläder och varm dryck av Söderström, varefter de kunde bege sig hem utan synbara men av äventyret.

Kolarimalmen ger 700 jobb?

(Haparanda - N-K) Enligt en utredning, företagen av ett finskt malmbolag bör det finnas omkring 54 miljoner ton järnmalm inom de nya fyndigheterna i Kolariområdet i norra Finland. Det skulle kosta omkring 5,3 miljarder mark att köra igång med grävningarna men då skulle i gengäld 700 man få arbete inom det berörda distriktet.

Enligt finska järnvägsstyrelsens separata utredning i samband därmed skulle järnvägsförbindelse på sträckan Kauliranta—Kolari komma att gå lös på omkring 4 miljarder mark.

Hitler obekant för tysk ungdom

Se sidan 16

De förrädiska vårisarna var på lördagskvällen nära att kräva två liv utanför Kallviken i Kallax. Luleåborna Emil Möller och Nils Ahlstrand gick genom isen, när de var på hemväg från Halsön, men deras belägenhet observerades av Bror Söderström, som lyckades rädda båda männen som båda är i 55-årsåldern.

Möller och Ahlstrand färdades båda på skidor. Cirka 65 meter från land brast isen och de kom i vattnet. Bror Söderström som var på besök hos en granne hörde nödropen. Han cyklade hem, sjösatte en iseka och lyckades ta sig ut till männen. I isekan kunde han bara ta en person och sedan Ahlstrand "säkrats" på isen, förde han Möller i land. Därefter räddade han också Ahlstrand. Båda fick torra kläder och varm dryck av Söderström, varefter de kunde bege sig hem utan synbara men av äventyret.

Vinterfiske

En dag skulle vi få följa med Bo Johansson och se hur man fiskar på vintern. Bosse mötte oss på sin gård tillsammans med sin hund Felix. Bosse hade en pulka med sig som han knytte runt midjan och drog ner till isen. I den hade han fiskeredskap. Om han skulle få någon fisk så skulle han lasta den i pulkan.

När vi kom ner till isen där Bosse fiskade hade han tre hål i isen. Han hade lagt frigolit över hålen så att inte hålen skulle frysa igen. Den tunna is som blivit kunde han hacka sönder med en pinne. Hålen var så stora att man kunnat trilla ner. Därför fick vi inte stå så nära. Bosse hade redan ett nät under isen som han tidigare lagt dit. Han drog upp det nätet, men det fanns ingen fisk där. Vi drog upp det andra nätet också, men det var ingen fisk där heller. Vi måste ha haft otur, för Bosse berättade att han brukar få fisk.

Elina, Julia, Johannes och Mattias, Måttsundskolan

Lind, Krigsbuss och Sedig

Av Ingrid Vikström

Soldater i Måttsund från 1700-talets mitt

Många soldater har tjänat måttsundsrotar genom åren. Många har fått offra livet i strid. Men smittsamma sjukdomar, svält och umbäranden tog långt flera av soldaternas liv än själva krigandet. Jag har valt att bara berätta om de soldater som från omkring 1750 har funnits i Måttsund och den här gången bara om rotarna nr 25, 26 och 27. De övriga återkommer jag till vid ett senare tillfälle, förhoppningsvis i nästa nummer av denna tidning.

Soldat nr 25 Smedhammare-Lind

Roten delades mellan hemman i Antnäs och Måttsund. Mellan åren 1748 och 1767 hette soldaten Nils Nilsson Smedhammare. Han var född i Antnäs och hans hustru Catharina Nilsdotter var dotter till bonden Nils Hansson från Måttsund nr 2. Familjen, där också fem barn ingick, var bosatt i Antnäs.

Nils Smedhammare flyttade 1767 till Antnäsroten nr 23 Kring och efterträddes av Hans Hansson, som tidigare tjänstgjort på roten nr 27 Sedig. Redan året därpå fick Hans Hansson avsked på grund av "fel i vänstra knäet". Roten var därefter obesatt i sex år.

1774 kom en 25-årig man, Erik Eriksson, från Harads till Måttsund för att bli soldat Smedhammare. Året därpå gifte han sig med Catharina Hansdotter från Sävast. Makarna fick nio barn varav fyra dog som små. De två sönerna blev båda soldater. Erik Eriksson tjänstgjorde till sin död 1796 på Smedhammareroten. Den 47-årige soldaten dog av lunginflammation.

Återigen var roten obesatt under några år. Johan Mickelsson antogs 1803 som soldat på rote nr 25 som då bytte namn till Lind. Johan var soldatson från Överkalix. 1801 hade han flyttat till byn i samband med att han gifte sig

med måttsundsflickan Maria Cajsa Marcusdotter. Även dessa makar fick nio barn, men de fick uppleva mycket tragik. Tre av barnen dog som helt späda. Den 27 oktober 1816 hade två av döttrarna, 14 och 11 år gamla tillsammans med en 8-årig pojke tagit sig ut på den svaga höstisen vid Oxviken. Alla tre gick genom isen och drunknade. Två år senare omkom på samma sätt familjens 10-årige son. Kvar i livet fanns bara en sjuårig dotter. Senare föddes en dotter och en son. Denne son, Johan, skrivs i kyrkboken som krympling. Också hans liv slutade med drunkningsdöden. Det skedde många år senare, 1870, när Johan var 47 år gammal. Tillsammans med bonden Lars Henrik Boman var han ute och fiskade vid Rödkallen och båda omkom. Fadern Johan Mickelsson var då död sen många år, men Johans 90-åriga mor fick uppleva ännu en stor sorg.

Efter Johan Linds avsked 1820 var roten obesatt ända till 1833. Då antogs Hans Petter Hansson. Om honom och hans familj har jag tidigare skrivet i Måttsundarn nr 11 sidan 24 varför jag bara nämner honom här.

Den förste av denna rotes soldater som blev bosatt i Börtnäsheden bör ha varit Carl Johan Claesson. Han var född i Sävast 1827 och Hustrun Johanna Wallin kom från Vallen. Makarna hade en dotter när Carl Johan Lind avled bara 30 år gammal. Tre månader efter hans död födde hustrun en son.

Näste soldat blev Carl Erik Nilsson son till bonden Nils Petter Larsson på hemman nr 7:2. Han gifte sig 1861 med den 18 år äldre Stina Cajsa Danielsdotter från nr 14 Härа. Hustrun var 45 år gammal och några barn föddes inte.

Efter Nilssons död ersattes han 1882 med 18-årige Lars Erik Forssling, soldatson från Antnäs. Hans tjänstgöring blev kort. Under sommaren 1883 satt han i vaktarrest i åtta dygn efter att ha dömts för "fylleri och undanhållande från tjänstgöring". Ett par år senare ogillades han vid mönstringen och fick avsked på grund av "opålitligt uppförande".

Jämnårig med Forssling var hans efterträdare Johan Anton Bergman från Arnemark i Piteå landsförsamling. Han återvände till sin hemby redan efter två år.
År 1888 mönstrade den siste soldat Lind på roten. Hans namn var Carl Erik Andersson. Han var född den 1 januari 1861 i Husby-Ärlinghundra församling i Stockholms län. Han blev senare befordrad till korpral. Möjligen blev hans uppgift att lära ut krigföring och försvar till de första unga pojkar som kallades till allmän värnplikt. Korpral Lind förblev ogift. Han bodde på Börtnäsheden till sin död någon gång på 1930-talet.

Korpral Carl Erik Lind

Soldat nr 26 Krigsbuss

Soldaterna på rote nr 26 hade tidigare hetat Starck och haft sin hemvist i Antnäs. Från 1772 var Johan Eriksson Krigsbuss rotens företrädare och rotebönderna var från Måttsund. Johan var son till soldaten Erik Eriksson Dryg i Björsbyn. Han gifte sig med Brita Pärsdotter från Alvik. Då var båda bosatta i Stockholm och deras äldsta dotter föddes där 1771. De övriga sju barnen föddes i Måttsund. Tre av dem dog som barn. När Johan Krigsbuss 1786 fick avsked "som sjuklig och oförmögen till att vidare tiäna" var han 49 år gammal. Han flyttade då med familjen till Alhamn för att bli nybyggare.

Under några år hette rotens soldat Måns Olsson. Han var bondson från Alvik och valde att bo där med sin familj fastän han tjänade för Måttsund.

Från år 1795 var en Henric Carlsson soldat för Krigsbussroten. För honom saknar jag både födelseort och dödsår. Troligen dödades han under det finska kriget 1808-09. Ända sen 1300-talet hade Finland tillhört Sverige men i krigets slutskede blev Sverige tvingat att lämna Finland till Ryssland. Den svenska armén var dåligt rustad och dessutom drabbade den s.k. fältsjukan både den och civilbefolkningen hårt. En soldat Krigsbuss erhöll medalj för tapperhet under kriget och det bör då handla om Henric Carlsson. Om hans hustru Maria Olofsdotter berättade jag i Måttsundarn nr 19 sidan 13. Hon gifte om sig med Olof Samuelsson från Hortlax, men makarna var bosatta i Måttsund.

Henric Carlssons efterträdare blev Jacob Olofsson. Hans första hustru dog i samband med andra barnets födelse. Både det barnet och ett som fötts tidigare dog späda. Jacob Olofsson gifte om sig med soldatänkan Helena Vikström från Antnäs. Hon hade sonen Johan Petter född 1813. Helena födde två barn i det nya äktenskapet, ett dödfött och senare sonen Jacob som drunknade när han var 16 år gammal. Efter soldattjänstgöringen köpte Jacob Olofsson en del av hemman nr 4 Erikläsch (Erik Lars) och blev nybyggare i Schwiddja (Svedjan). Det blev styvsonen Johan Petter med tillnamnet Öström som blev näste ägare av Svedjan. Där bor nu den fjärde generationen efter honom. Jacob Olofsson uppehöll soldattjänsten mellan åren 1809 och 1821. Han efterträddes av Fredrik Wilhelm Helin. Denne var son till "musikanten" Johan Helin, militärmusiker får man väl anta. Helin uppehöll tjänsten i femton år och flyttade sen med familjen till Luleå.

Den förste soldat som kom att bosätta sig på det nya soldatområdet i Börtnäsheden torde ha varit Eric Andersson Krigsbuss. Han var född i Måttsund 1813. Både hans far och farfar hade tjä-

nat som soldater i Måttsund. Fadern var Anders Eriksson Sedig och farfadern Eric Ericsson Smedhammare. Erik Krigsbuss hustru Anna Cajsa Nilsdotter var född i Bälinge. Makarna fick åtta barn varav tre dog som små. Erik Krigsbuss tjänade roten i hela 28 år. Efter avskedet 1864, då han var 51 år gammal, antecknas familjen i husförhörsboken som fattig.

Yngste sonen Johannes bosatte sig på Granön. De övriga barnen flyttade från byn. Johannes var gift med Maria Nilsdotter från Ersnäs. Makarna hade fyra döttrar och en fosterson. Johannes var aldrig soldat, men soldatnamnet följde med familjen. Gården de bodde i kallades "Krissbuss" och familjemedlemmarnas namn fick samma förled till exempel "Krissbuss-Jenny".

Ytterligare en soldat kom att tjäna Krigsbussroten innan den omkring 1880 drogs in till Statsverket. Den siste hette Johan Magnus Månsson och var född i Alvik 1845. Han var i tjänst mellan åren

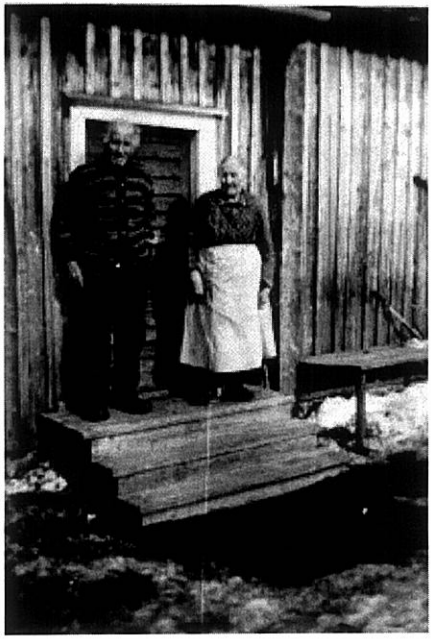

Johannes Eriksson född 1849 med hustrun Maria på sin farstubro på Granön.

1869 och 1876.

Soldat nr 27 Sedig

Sedigroten har alltid varit en ren måttsundsrote och de flesta av soldaterna har varit födda i Måttsund. Den som tjänade roten mellan åren 1747 och 1758 var dock född i Svartlå 1725. Hans namn var Johan Jöransson och fadern Jöran Johansson Bergman var

född i Måttsund. Johans yngre bror Erik kom också hit som soldat Nybyggare. Brodern Per blev, efter några år som soldat Falck, färjkarl i Gäddvik. Både Johan och Per gifte sig med måttsundsflickor. Fadern Jöran Bergman var bara 46 år gammal när han avled 1741. Några år senare flyttade hans hustru Margareta till sönerna i Måttsund.

Johan Göransson var gift med Barbro Arendtsdotter från hemman nr 11. År 1758, när Johan Sedig var 33 år gammal stupade han och hans jämnåriga hustru blev ensam med de tre barnen av vilka det yngsta var knappt ett år gammal. Ytterligare två barn hade hon fött under det 7-åriga äktenskapet, men de hade dött som små. Efter makens död var hon i tjänst som piga i Gamla staden hos komministern Wilhelm Hernodius. Även Barbros dotter Margareta bodde där. År 1770 gifte hon om sig med bonden och änklingen Olof Olofsson i Brobyn nr 1. Efter hans död flyttade Barbro Arendtsdotter till dottern Margareta som då bodde i Öjebyn. Troligen återvände hon till Måttsund där hon dog av slag 1799 nyss fyllda 74 år.

Johan Göransson efterträddes av den 24-årig Hans Hansson från hemman nr 9 Jåones. Samma år som han blev soldat Sedig gifte han sig med en 15 år äldre ungmö från hemman nr 3 Äirik. Fyra år senare dog hustrun av lungsot och bara fyra månader därefter gifte Hans Hansson om sig med Sara Pärsdotter från hemman nr 14 Härа. Hans Hansson förflyttades 1767 till rote nr 25 Smedhammare. Se ovan!

Samma år antogs på sedigroten Nils Nilsson född 1741 på hemman nr 10 Pärnösch. 1765 gifte han sig med den nästan 15 år äldre Maria Pärsdotter från hemman nr 14. Fem söner, varav ett tvillingpar, föddes under en tidsrymd på drygt tre år. Troligen dog alla som helt små. Den sistfödde var ett år när han dog av smittkoppor. Vid generalmönstringen 1790 noteras att Nils Sedig är "Siuk i Lasarettet". Trots detta kommenderades han till Helsingfors 1790-92.

1802 fick Nils Sedig avsked och ersattes med Hans Abrahamsson som var född i Ersnäs. Sju år senare, under finska kriget, avled Hans Sedig. Om hans liv slutade i strid eller genom den grasserande fältsjukan, har jag inte vetskap om. Hustrun Margareta, soldatdotter från Hortlax, och den tvååriga dottern stod då utan försörjare.

Från 1810 var Anders Eriksson soldat Sedig. Han var son till Erik Eriksson Smedhammare och hade tidigare tjänstgjort som soldat Hjort. Än i dag kan äldre måttsundsbor berätta om de arbetsamma "sedigkarlarna" som för hand grävde upp ett stort område för att bruka som åker. Om detta kan också ett protokoll i Domboken vittna:

"Utdrag af Domboken hållen å Laga tinget med Luleå Tingslag den 6te November 1819.
S.D. Enär följande Synebetyg inlemnades och uplästes.

År 1819 den 7de October voro underteknade kallad af tienstgörande Soldaten Anders Sedig i Måttsund att syna en upodlingstrakt till åker att begagna i sin och Hustruns lifstid belägen i Hönsmyran kallad sydost från Soldaten Jacob Krigsbuss förr utsynte Nybruk längden i Sydwest och nordost Sextio famnar, bredden fyratio dito. trakten war bewäxt med små tallskog och till åker uparbetad wid pass twänne Skälsland korn-utsäde; på nordöstra ändan ligger en liten myrtäppa som äfwen genom utdikning kan till åker förädlas samt något stenbunden och sandig jordmån.

2. En trakt till åker för i Swedjan kallad nära intill Herman Ericssons där belägna Nybruk på nordwästra ändan längden i Sydwest och nordost Tjugufem famnar bredden sexton dito, trakten war inhängnad och större delen deraf till åker uparbetad af mycket stenbunden mark; Sålunda synt och för.....pit intygar
Luleå ut supra
Eric Nordström i Gäddwik

Nils Olofsson i Måttsund Förspordes å den insynte marken icke något klander, och ty blef densamma åt Sökanden till gagnande i dess och Hustruns lifstid

uplåten, med wilkor, att odlingen af marken så fort ske kan fortsättes, hwarmed årligen fortfaras bör wid den förpligtelse, att densamma i annat fall uplåtas."

Resultatet av detta idoga arbete syns ännu i dag mellan Börtnäsheden och vägen ner till Oxviken.

Mellan åren 1841 och 1866 var Gustaf Hansson soldat Sedig. Han var född 1821 som yngsta barn till soldaten Hans Hansson Rolig. Gustaf Sedig var den fjärde generationen soldater som tjänade för Måttsundsrotar. Farfadern var Hans Andersson Humbla och farfars far Anders Hansson Hjort.

Gustaf Sedig hustru hette Greta Helena Wallin och kom från Vallen.
I drygt 25 år, var Gustaf Hansson Sedig soldat för roten. Han blev konstituerad till korpral i juli 1860. Efter avskedet sex år senare flyttade Sedigs familj till Halsön. Efter den långa soldattjänstgöringen köpte Sedig där en bit jord av bonden Emanuel Vikström på hemman nr 15 Föschmäsch. Två av Gustav Sedigs barn bodde till sin död på Halsön. Det var Nils Petter som antog efternamnet Ström och Anna Maria som gifte sig med Gustaf Anton Andersson, kallad "Håssö-Ant" från Porsnäs. De senare byggde sig en egen stuga på Halsön.

Nils Petter förblev ogift, men han levde ändå inte ensam i den lilla stuga han övertog efter föräldrarna. Han delade den med sin get. Börje Johansson har berättat hur förvånad han blev, när han som barn fick följa sin far för att hälsa på Nils Petter och upptäckte geten.

Den siste soldaten på Sedigroten som var bosatt i Måttsund var Isak Johansson. Han var född i Rutvik, men hustrun Brita Maja var från Måttsund och hemman nr 9 Jåones. Isak Johansson var i tjänst mellan åren 1867 och 1873. Vid avskedet anges att han var "behäftad med svag synförmåga och till följd häraf oduglig". Det sägs också där att han "tjent väl". De soldater som därefter var placerade på roten Sedig tycks aldrig ha bott eller varit skrivna i Måttsund.

Halsöbor
Syskonen Anna Maria född 1853 och Nils Petter född 1849 med sin älskade get.
I bakgrunden Anna Marias make.

Ingrid Vikström

Årsplan 2007
Måttsunds Bya förening

Styrelsemöten
Deltagare styrelsen
25 jan 19.00
22 feb 19.00
15 mars 19.00
24 maj 19.00
16 aug 19.00
1 nov 19.00

Deltagare alla bybor

Årsmöte
22 feb 19.00

Extra stormöte
15 mars 19.00

Stormöte
4 okt 19.00

Arrangemang

Måttsundsnappet
2 april

Valborg
30 april 19.00

Måttsundsdagen
slutet augusti
12.00-15.00
Vi utser Måttsunds-mästaren
i Luftgevärsskytte
med
Enkel pubafton
19.00

Advenstsfika
2 dec 12.00-15.00

MÅTTSUNDS INTRESSEFÖRENINGS STYRELSE 2007

Funktion Namn, adress[975 95 Luleå] Telefon[0920]
Mobil E-mail
Ordförande Torbjörn Hermansson Kallviken 24 640 09
070-637 23 75 tobbe.hermansson@swipnet.se
Sekreterare Maria BenckerMåttsundsvägen 805 22 47 93
073-181 76 21 janne-westin@telia.com
Kassör Nils Nordlund Skogsbrynet 22 340 33
070-544 69 33 nils.nordlund@brevet.se
Ledamot Ritva Rantala Sörsundet 38 20 04 02
073-200 40 83 ritva.rantala@tietoenator.se
Ledamot Tomas Andersson Långbrovägen 6 340 51
070-337 38 10 tomas.andersson@projektledarnaah.se
Ledamot Anneli Ahlbäck Måttsundsvägen 775 341 09
073-060 97 44 annelie.ahlback@postladan.se
Ledamot Anna-Greta Öhman Måttsunds Byaväg 122 340 59
070-622 40 59
Suppleant Kent Stråle Kläppvägen 27 211 009
070-310 27 12 kentstrahle@hotmail.com
Suppleant Ulrika Malmström Långbackavägen 41 342 13
malmstrom.vj@telia.com

SÖKES:
Redaktörer till Måttsundar´n!!!

www.byar.lulea.se/mattsund